

Laahâ

puásuituállei sajasâšiššeest

Ovdâskode miärdâs miäldásávt asáttuvvoo:

1 §

Laavâ heviittensyergi já Euroop union lahâasâtem vuotânväldim

Puásuituállee olssis ornim sajasâšiššeest šoddâm kuástádâsah sajanmáksojeh staatâ budjetist čujottum meriruudâ raajij siste nuuvt ko taan laavâst asáttuvvoo.

Taan laavâ olášutmist nuávdittuvvoo lasseen Euroop union tooimâst rahtum sopâmuš 107 já 108 artikkâl miäldásávt adelum komissio asáttâs (EU) Nr 702/2014 (*eennâmtuálusyergi juávkkuspiekâstâhasáttâs*) tiätu eennâm- já meccituálusyergi já eennâmkuávlukuávlui toorjâhamij paahudmist sismarkkânáid hiäivulâžžân.

2 §

Puásuituállee

Taat laahâ heviittuvvoo puásuituállei, kote oomâst ucemustáa 50 puásuituálulaavâ (848/1990) 5 §:st uáivildum lohoppuásujid ohtuu teikâ oovtâst vuálá 18-ihásii ulmuin, kote lii suu suhâlâš njuolgist vuálâneijee puolvâst já kote áasá pisovávt suu tálutuálust. Lasseen váttoo, ete puásuituállee lii kenigâs väldid eennâmtuáluiráttelijee iäláttâhlaavâ (1280/2006) 10 §:st uáivildum táhádâs já sust lii taggaar táhádâs teikâ joodoost ucâmuš ton finniimân.

Poccui omâstemvuoigâdvuotâ já meeri vuáduduveh sajasâšiše ääigi kevttimnáal leijee majemustáa nanodum puásuituálulaavâ 30 §:st uáivildum puásuiluváttálmân. Puásuiluváttálmân nanodem maŋa tábáhtum nubástusah váldojeh vuotân tuše, jis palgâs stivrâ lii ovdil sajasâšiše toohâmääigi nanodâm nubástus.

3 §

Miäruštálmeh

Taan laavâst uáivildeh:

1) *puásuituálupargoin* puásuituálupargo, mii tähiduvvoo eennâmtuáluiráttelijee iäláttâhlaavâ miel;

2) *perruujesânáin* pelikyeimi já vuálá 18-ihásii ulmuu, kote iälá pisovávt puásuituállee tálutuálust já lii puásuituállee teikâ suu pelikyeimi suhâlâš njuolgist vuálâneijee puolvâst;

3) *pelikuoimijn* näimipaarâ pele já ulmuu, kiäin puásuituállee čoodâg iälá ohtsii tálutuálust näimilito sullâsii tiileest.

HE 239/2014
StVM 24/2014
EV 185/2014

Komissio asáttâs (EU) N:o 702/2014 (32014R0702); EUVL N:o L 193, 1.7.2014, s. 1-75, art. 23

4 §

Sajasâšise finnim iävtuh

Puásuituállee puáhtá finnid taan laavâst uáivildum sajasâšise, jis sajasâšise tárbu šadda puásuituállee puácuvuodâ teikâ täpitorme tovattem pargonavcättemvuodâst. Pargonavcättemvuodâ kalga čäittid tuáhtár, pyecceetipšoo teikâ tiervâsvuodâtipšoo tuodâštussáin tain oosijn ko sajasâšisepeeivij meeri kalenderivveest lii eenâb ko čiččâm peivid.

Sajasâšise finnim iävtuh iä tievâ, jis puásuituállee finnee sajasâšise toohâmääigi pargee iälättählaavâ (395/2006) 3 §:st mainâšum laavâ teikâ tai olášutmist adelum laavâi miäldásii tuáistáázân mieđettum oles pargottesvuotâiälättuv teikâ oles pargottesvuotâiälättuv stuárusii vajoiditemtorjuu.

5 §

Pargoh, moh láá sajanmáávsu vuáđđusin

Kuástádásâid puáhtá sajanmäksid tuše, jis toh láá šoddâm tagarij sajasâšise toohâmääigi velttidmettum puásuituálupargoi hoittáámist, maid puásuituállee ličij jieš porgâm suu jieijäs, perruujesânis teikâ palgâs lohon, jis ij ličij lamaš pargonavcättem.

Kuástádásah iä sajanmaksuu, jis:

- 1) puásuituállee perruujessân ličij puáhtám porgâđ sajasii porgâm pargo;
- 2) pargo várás lii mieđettum eres almolâš ruttâdemtoorjâ;
- 3) pargo kulá puásuituállee pargoid ko sun lii pargokoskâvuodâst teikâ tooimânkoččom-koskâvuodâst palgâsân;
- 4) pargo kulá puásuituállee hoittám luáttámuš- teikâ haldáttáhpaargon teikâ västideijee pargon; teikâ
- 5) pargo šadda taggaar puásuipyevtittâs jááludmist, mii ij lah pyevtittâs siäilumvuodâ tááhust velttidmettum.

6 §

Sajasâš

Kuástádásâid puáhtá sajanmäksid tuše, jis puásuituállee lii haahâm sajasâšise munepeerrâm-registerân merkkejum palvâlusâi pyevtiteijest.

Kuástádásah iä sajanmaksuu, jis puásuituállee teikâ suu perruujessân lii njuolgist teikâ koskálávt pyevtittâm palvâlusâid teikâ jis sajasâžžân lii toimâm puásuituállee perruujessân.

7 §

Sajasâšise ihásâš enâmuspištem

Sajasâšisetiijmij enâmusmeeri, mii sajanmáksoo kalenderive ääigi puásuituállee kuáttá, nanoduvvoo sosiaal- já tiervâsvuodâministeriö asattâssáin ovdebáa kalenderive loopâ räi. Enâmustijmeeri nanoduvvoo nuuvt, ete väldih vuotân jieškote-uv ive kevttimnâál leijee meriruodâ. Sajasâšisetiijmijd uázžu kevttid enâmustáa 90 peivid kalenderive ääigi.

8 §

Sajanmáksu, mii máksoo sajasâšišeest

Sajanmáksu lii enâmustáá 17 eurod tiijmeest. Sajanmáksu ij maksuu áárvulaseviáru uásán. Euromeeri tárhistuvvoo ihásávt uddâivemáánu aalgâst pargee iäláttâhlaavâ 96 § 1 momentist uáivildum pälkkikiärdoin. Taan laavâst mainâšum euromeeri västid ive 2015 pälkkikiärdoo tääsi.

Jis puásuituállee já palvâlusâi pyevtitteijee sooppâm tijmehadde lii ucceeb ko 1 momentist uáivildum sajanmáksu, te sajanmáksun máksoo puásuituállee já palvâlusâi pyevtitteijee sooppâm hadde. Hadde puáhtâ šoddâđ tuše munepeerrâmlaavâ (1118/1996) 25 § uáivildem pargosajanmáávsust.

Sajanmáksu máksoo palvâlusâi pyevtitteijei.

9 §

Sajasâšiše uuccâm

Puásuituállee kalga uuccâđ sajasâšiše kirjálávt Eennâmtuáluirâtteijei iäláttâhlájádâsâst (Mela) ovdil ko sajasâšišan kullee pargoh algâttuvvojeh. Sajasâšiše kalga uuccâđ sierâ talle, ko jyehi sajasâšiše tárbu álgá teikâ ko siämmâá táárbun lohtâseijee sajasâšiše juátkoo koskâlduttem maŋa.

Sierâ ucâmuš ij kuittâg taarbâš toohâđ, jis:

1) puásuituállee lii jo ovdil toimâttâm Melan 4 § 1 momentist uáivildum tuodâštus, mii čáittá suu pargonavcâtemvuodâ ko koččâmušâst leijee sajasâšiše álgá; teikâ

2) puásuituállee ij lah vala toimâttâm Melan ovdebáá sajasâšišeucâmušan lohtâseijee 10 § miäldásii sajanmáksu-ucâmuš.

Ucâmušâst já ton lahtosijn kalgeh čielgâđ tárbuliuh tiäduh sajasâšiše miedetmân.

10 §

Sajanmáávsu uuccâm

Puásuituállee kalga uuccâđ sajanmáávsu Melast majemustáá sajasâšiše toohâmääigi čuávvo kalendermánuppaje ääigi. Sajanmáksu puáhtâ miedettud, veikâ tot ij lah uuccum meriääigi siste, jis sajanmáávsu piettâlem maŋanem tiet ličij kuáhtuttem.

Ucâmušâst já ton lahtosijn kalgeh čielgâđ:

1) sajasâšišepeeivih tijmemerijguin;

2) palvâlusâi pyevtitteijee;

3) sajasii nommâ já nanodâs tast, ete 6 § miäldásiih kuástádâsâi sajanmáksim iävtuh tiävdovejeh;

4) sajasii hoittâm pargoh;

5) sajasâšiše orniimist sooppum tijmehadde; sehe

6) eres tárbuliuh tiäduh sajanmáávsu máksimân.

Ucâmušan kalga lahted palvâlusâi pyevtitteijee nanodâs 2 moomeent 1—5 soojijn sehe palvâlusâi pyevtitteijee almottâs tast, ete sunjin ij lah miedettum pargo várâs eres almolâš ruttâdemtoorjá.

11 §

Ciäkkámušah

Puásuituálulaavâ 19 §:st uáivildum puásui-iššeed teikâ jis sun lii iästulâš te mainâšum ceehi 2 momentist uáivildum puásui-iššeed sajasâš kalga adeliđ Melan ciäkkámušis, mast čiälgá tuárvi vijdáht suu arvâlus tast, ete tiävdojeh-uv sajasâšiše já kuástádâsâi sajanmáávsu iävtuh. Ciäkkámušâid addel ton palgâs puásui-iššeed, mon uásálâš sajasâšiše kiävtám puásuituállee lii. Puásuituállee kalga almottiđ puásui-išedân sajasâšiše orniimist tállân ko sajasâšišetárbu itá.

Mela puáhtá pivedeđ palgâs stiivrâst ciäkkámuš, jis sajasâšišeucâmuš teikâ kuástádâsâi sajanmáksun kyeskee ucâmuš lii ruossálávt 1 momentist uáivildum ciäkkámuššáin teikâ jis tot lii mudoi ääši selvâtem tiet tárbulâš.

12 §

Miärádâs toohâm já sajanmáávsu máksim

Miärádâs puáhtá adeliđ automaatlii tiäđui kiedâvušmist teikâ mudoi aainâs uásilávt teddi-lemvuáhâduv kevttimáin finnejum äššikirjen. Talle vuáláčalluu puáhtá merkkiđ miärádâsân maašinlávt. Miärádâs adeluvvoo tiättun ääšiomâhâžân haldáttáhlaavâ (434/2003) 59 §:st asâttum vuovijn.

Mela máksá sajanmáávsu palvâlusâi pyevtitteijee almottem tilin, mii lii paanjkist Euroop union jeessânstaatâst.

13 §

Vuáđuttem sajanmáávsu maasâdpeerrâm

Jis sajanmáksu lii maksum vuáđuttemeht, puásuituállee lii kenigâs máksiđ Melan tast šoddâm kuástádâsâid.

Mela puáhtá luoppâđ maasâdperâmist uásilávt teikâ ollâsávt, jis tot kiäččoo hiäivulâžžân iä-ge lah keččâm, ete vuáđuttemeht maksum sajanmáávsu máksim lii šoddâm puásuituállee teikâ suu ovdâsteijee epirehálâš lattiimist. Mela puáhtá luoppâđ maasâdperâmist meid talle, ko meeri, mii maasâdpiârroo, lii ucce. Maasâdpeerrâm já riäntui peerrâm kalga kuittâg olâšuttiđ olesmiärâsâžžân, jis maasâdpeerrâm šadda tast, ete maksum sajanmáksu ij lah tiävdâm taid eennâm- já meccituálusyergi staatâtoorjânjuolgâdusâid, moi vuáđuld luámuttemvuáhádâh lii tuhhiittum já jis Euroop union lahâasâtem tom váátá. Miärádâs maasâdperâmist kalga toohâđ viidâ ive siste vuáđuttem sajanmáávsu máksimist, jis Euroop union lahâasâtmist ij eres čuávu.

Jis maasâdpeerrâmmiärádâssáin nanodum ruttâuázžum ij lah tohhum máksupeeivi, uázžu peerrâđ ihásii mañanemriäntu máksupeeivi rääjist riänttulaavâ (633/1982) 4 § 1 momentist asâttum riänttuvuáđu miäldásávt. Máksupeeivi uázžu leđe tolemustáa kyevti oho keččin maasâdpeerrâmmiärádâs addelmist.

Maasâdpeerrâmmiärádâssáin nanodum ruttâuázžum mañanemriäntuiguin lii njuolgist pággupeerrâmtohálâš. Ton perâmist asâttuvvoo viäruj já máávsui olášutmist adelum laavâst (706/2007).

14 §

Nubástusuuccâm

Mela taan laavâ vuáduid adelem miärdâsân uázžu uuccâđ nubástus väidimáin Tave-Suomâ haldâtâhriähtân nuuvt ko haldâtâhlaavâkevttimlaavâst (586/1996) asâtteh. Väidimčáallus kalga toimâttiđ nubástusuuccâmääigi siste Melan.

Mela kalga njuolgid miärdâsis, jis tot tuhhit väidim puoh oosijn. Mudoi Mela kalga toimâttiđ väidimčáallus, ciäkkámušis sehe ääšist čoggášum äššikiirjijđ ájättälhánnáa já majemustáa 30 peeivi keččin väidimääigi nuhâmist Tave-Suomâ haldâtâhriähtân.

Haldâtâhrievti miärdâsâst uázžu väidid alemus haldâtâhriähtân, jis alemus haldâtâhriehti miedeet väidimlove.

15 §

Almos jođettem, stivrim já kocceem sehe olášuttem

Taan laavâst uáivildum tooimâ almos jođettem, stivrim já kocceem kuleh sosiaal- já tiervâsvuođaministeriön. Taan laavâ olášutmist västid Mela.

16 §

Staatâ sajanmáksu sajasâšiše kuástádâsâin

Staatâ vaarijn sajanmáksojeh Melan 8 §:st uáivildum sajanmáávsui máksimist šoddâm kuástádâsah staatâ budjetist čujottum meriruudâ raajij siste. Sajanmáksu máksuo ihásávt muuneeld kyehtin siämmáa stuorrâ uáassin uđđáive- já syeinimáánust nuuvt, ete mune lii Mela kevttimnáál mánuppaje vuossâmuu paŋkkipeeivi. Sosiaal- já tiervâsvuođaministeriö puáhtá eromâš suujâ tiet máksid mune spiekâstmáin tast, mii lii ovdiibeln asâttum, jis Mela kiärgusvuotâ máksid taan laavâst uáivildum sajanmáávsuid mudoi hiäjusmuvá.

Sosiaal- já tiervâsvuođaministeriö naanood majemustáa jieškote-uv ive kesimáánu 25 peeivi staatâ sajanmáávsu lopâlii mere ovdebáa kalenderivveest. Tađe várás Mela kalga toimâttiđ ministeriön čielgiittâs ovdebáa ive kuástádâsâin majemustáa nanodem ovdebáa mánuppaje 20 peeivi.

Jis Melan 1 moomeent miäldásávt kalenderive ääigi maksum muneh maneh paijeel siämmáa ive staatâ sajanmáávsu lopâlii meereest, paijeel moonnâm uási uázžu kevttiđ čuávuváa ive kuástádâssáid.

17 §

Staatâ sajanmáksu haldâtâhkuástádâsâin

Staatâ vaarijn máksih Melan kuáhtulii sajanmáávsu taan laavâ miäldásij pargoi hoittáamist Melan šaddee haldâtâhkuástádâsâin.

Sosiaal- já tiervâsvuođaministeriö meerrid Mela oovdânpyehtimist 1 momentist uáivildum kuáhtulii sajanmáávsu mere já máksá sajanmáávsu Melan eennâmtuálurätteijei luámuttempalvâluslaavâ (1231/1996) 31 §:st uáivildum sajanmáávsu ohtâvuodâst.

18 §

Puásuituállee almottemkenigâsvuotâ

Puásuituállee kalga almottiđ Melan sunjin olssis, perruujesâniijdis já puásuituálupargosis kyeskee aasijn, moh pyehtih vaikuttiđ taan laavâ miäldásii sajasâšiše teikâ sajanmáávsu finniimân teikâ mäsimmáál leijee sajanmáávsu miärân.

19 §

Palvâlusâi pyevtitteijee almottemkenigâsvuotâ

Palvâlusâi pyevtitteijee kalga almottiđ Melan sajasâšišepaargon, sajasâžân sehe iälättâstomâsis kyeskee tiäduid, moh pyehtih vaikuttiđ sajanmáávsu finniimân teikâ miärân, mii máksoo sajasâšišeest.

20 §

Tiädui luovâtem já syeligâsâsttoollâm

Ton lasseen, maid virgeomâháa tooimâ almolâšvuodâst adelum laavâ (621/1999) 24 § 1 moomeent 20 saajeest asâtteh, syeligâsâsttoollâmniäl láa meid tagareh taan laavâ olášutmân lohtâseijee äššikirjeh já tiäduh, maid toh aneh sistees, moh kyeskih puásuituállee ekonomâlii sajattâhân.

Melast lii vuoigâdvuotâ ton lasseen, maid virgeomâháa tooimâ almolâšvuodâst adelum laavâst asâtteh, syeligâsâsttoollâmjuolgâdusâi já eres tiädu finniimân kyeskee raijiittâsâi estihännâá adelid Viäruhaldättâhân viäruttem várás tárbulijd, taan laavâ olášutmân vuáduduvvee ton haaldust leijee tiäduid ton mäsimmáávsuin, sajanmáávsu já sajasâšiše uázžoin já sajanmáávsu vuáddusin leijee kuástâdâsâin.

21 §

Vuoigâdvuotâ tiädui finniimân

Paalgâs, puásui-iššeed, puásui-iššeed sajasâš sehe viäruvirgeomâháš, Aalmugregister-kuávdáš, Eennâmkuávluvirgâdâh, maistraat, iälättâhtorvokuávdáš, iälättâhvuađudâs já eres iälättâhlájádâs láa kenigâsah adelid Melan ton pivdemist nuuvtá já syeligâsâsttoollâmjuolgâdusâi estihännâá toi haaldust leijee tiäduid, moh kyeskih puásuituállee teikâ palvâlusâi pyevtitteijee irättâsttoomân teikâ puásuituállei miedettum iäláttuvvâid, sehe eres tiäduid, moh láa velttidmettum kiedâvuššâmniäl leijee ääši čuávdimân teikâ toos lohtâseijee tooimâi olášutmân teikâ Melan taan laavâ olášuttem várás adelum tiädui täärhistmân.

22 §

Mela vuoigâdvuotâ kevttiđ eres aasijn finnejum tiäduid

Melast lii vuoigâdvuotâ ovtâskâs tábâhtusâst, ko kiedâvuš taan laavâ miäldásii ääši, kevttiđ tiäduid, maid lii finnim eres toos asâttum pargoi hoittâm várás, jis lii čielgâs, ete taah tiäduh vaikutteh taan laavâ miäldásii sajasâšiše miedeetmân teikâ sajanmáávsu finniimân já tiäduid kalga laavâ mielld vâldid vuotân miärâdâstohâmist já Melast ličij vuoigâdvuotâ finnid taid tiäduid mudoi-uv sierâ. Sajasâšiše já sajanmáávsu occei kalga almottiđ muuneeld tiädui máhđulii kiävtust.

23 §

Äššikiirjij siäiluttem

Taan laavâ miäldásii sajasâšiše mieddeetmân já sajanmäksimân lohtaseijee äššikiirjijd kalga siäiluttiđ eennämtuáalusyergi juávkkuspiekâstâhasâttâsâst asâttum ääigi, jis arkkâdâhlâjádâs ij lah meridâm siäiluttiđ taid pisovávt.

24 §

Sajanmäávsui mäksim koskâldittem

Sajasâšiše finnim iävtui tutkâm já sajanmäávsui mäksim puáhtá koskâldittid sosiaal- já tiervâsvuodâministeriö asâttâssáin, jis sajanmäávsui mäksimân tárbuliih väärih iä lah kevttimnáál teikâ Euroop union lahâasâtem tom váátá.

Jis sajasâšiisijn, moh láá uárnejum ovdil koskâldittem vuáimánšoddâm, ij pyevti mäksid sajanmäávsuid olesmiärasâžžân vaarij vänivuodâ tiet, taid puáhtá mäksid čuávuváa ive ton ive staatâ budjetist puásituállei sajasâšiše kuástádâssáid čujottum meriruudâst.

25 §

Vuáimánšoddâm

Taat laahâ šadda vuáimán 1 peeivi uddâivemáánu 2015.

Ton estihánnáá, maid 7 §:st asâtteh sajasâšišetiijmij enâmusmere naanoodmist, sajasâšišetiijmij enâmusmeeri ive 2015 lii 150 tijmed puásituállee kuáttá.

Helsingist 19 peeivi juovlâmáánu 2014

Täsiväälđi President

Sauli Niinistö

Vuáđupalvâlemminister Susanna Huovinen